

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

לפני כבוד השופטת נאוה ברוורמן

- התובעים:**
1. א.ש
  2. ש.ש
- ע"י ב"כ עוה"ד סגמן שירה
- הטוענות בטען ביניים:**
3. הגר מדין
  4. כלל חברה לביטוח בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד איילה פוקס

נגד

- הנתבעים:**
1. ד.ש
  2. י.ב (קטין)
  3. מ.ב (קטין)
- ע"י עוה"ד עינבר לב

פסק דין

מונחות בפניי שלוש תביעות שאוחדו, שישודך בפוליסת ביטוח חיים של מר "י.ב.", שהלך לעולמו (להלן: "המנוח").

רקע:

1. על מנת לסבר את האוזן, המנוח נפטר ביום 03.07.2014.
2. המנוח היה מבוטח אצל "כלל חברה לביטוח בע"מ" בפוליסת ביטוח, בהתאם להצעת הביטוח מיום 06.08.2000 (להלן: "כלל"; "הפוליסה" בהתאמה).
- במסגרת פוליסה זו נקבעה כמוטב במקרה מות המנוח, הגב' ד.ש, שהינה אלמנתו של המנוח (להלן: "הגב' דבורה" ו/או "האלמנה").
3. בשלב מאוחר יותר, בחודש נובמבר 2005 התווסף לפוליסה כיסוי מסוג "ברקת", שהינו כיסוי ביטוחי למקרה מוות, המקנה למוטב פיצוי חודשי לאחר המוות (להלן: "נספח ברקת").
- יצוין, בעת הוספת הכיסוי הביטוחי לא היה שינוי במוטבים של הפוליסה, והגב' דבורה הייתה המוטבת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

4. בחודש אפריל בשנת 2014 התקבל אצל כלל מכתב פנייה מיום 30.03.2014 כשלושה חודשים לפני מותו של המנוח (להלן: "הפנייה הראשונה"). בפנייה זו, לכאורה ביקש המנוח לשנות את המוטב בביטוח החיים ובנספח ברקת - ממר ש.ב, שהינו אח המנוח לגב' ש.א, שהייתה הידועה בציבור של המנוח (להלן: "מר שלמה, ו/או "האח", "הגב' אושרית" ו/או "הידועה בציבור", ו/או "התובעים", בהתאמה).
5. להשלמת התמונה, עולה כי בתיק הביטוח לא הייתה פניה לשינוי המוטבת – מהאלמנה לאח (ראו תצהיר הגב' בתיה יעיש, מיישבת תביעות, סעיף 13).
6. לאחר פטירת המנוח נתקבל אצל כלל מכתב פנייה נוסף מיום 19.06.2014, שנכתב כשבועיים לפני מותו (להלן: "הפנייה השנייה"). במכתב זה ביקש לכאורה המנוח לשנות/להוסיף את המוטב מר שלמה, לצורך הכיסוי "ברקת", ולצורך ה"ריסק" להשאיר את הגב' אושרית.
7. על מנת שלא נמצא חסרים, הואיל והתעוררה מחלוקת באשר לחתימת המנוח על פניות המנוח, מונתה המומחית לזיהוי כתב יד, הגב' טלי חגג' רוקח מטעם בית המשפט בעניין זה (להלן: "המומחית").
8. אעיר, במסגרת החלטתי מיום 26.05.2016 למינוי מומחה, ציינתי "ברחל בתך הקטנה" כי לא שמעתי מפי התובעים ו/או בא כוחם, למצער, האם הפניות נכתבו על ידי הגב' אושרית, אם לא. כל שנאמר על ידם, שאין בכך רלוונטיות, בית המשפט סבר אחרת.
- בין לבין, במסגרת ההליך הובהר כי הגב' אושרית כתבה את שתי הפניות, לשיטתה, המנוח חתם על הפנייה הראשונה, ואילו היא זו שחתמה על הפנייה השנייה. לפיכך, נתבקשה המומחית לבחון אך את הפנייה הראשונה (ראה החלטתי מיום 02.08.2016).
- מבלי להכביר מלים, בסופו של יום, הגישה המומחית חוות דעת מטעמה, אשר קבעה כי קיימת סבירות גבוהה לפיה המנוח לא חתם על הפנייה הראשונה (להלן: "חוות הדעת").
8. להשלמת התמונה – מטעם הגב' דבורה הוגשה תחילה ביום 07.03.2016 חוות דעת של הגב' פנינה אריאלי (להלן: "המומחית אריאלי"), טרם הודאתה של הגב' אושרית בדבר עריכת המכתבים על ידה, והחתימה על הפנייה השנייה, המומחית אריאלי הגיעה למסקנה כי קיימת סבירות גבוהה שהחתימות על שתי הפניות הינן מזויפות, ולא נחתמו על ידי המנוח. כמו כן, הגיעה למסקנה כי הגב' אושרית כתבה את שתי הפניות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

9. מטעם התובעים הוגשה חוות דעת של המומחה יונתן נפתלי (להלן: "המומחה נפתלי") אשר הגיע למסקנה כי לא ניתן לשלול את האפשרות לכך שהמנוח חתם על גבי הפנייה הראשונה, וכן המליץ להמציא את המסמך שבמחלוקת.
10. זאת ועוד, להשלמת הפסיפס, יצוין כי המנוח ערך צוואה מיום 13.04.2014, במסגרתה ציווה כי רבע מרכושו יחולק בחלקים שווים בין שני בניו, וכי שלושת רבעים מרכושו, יועבר לגבי אושרית.
- בהקשר זה, יצוין כי התנהל הליך בבית המשפט לענייני משפחה, אשר במסגרתו האלמנה התנגדה לקיום הצוואה. בסופו של יום ניתן פסק דין שדחה את ההתנגדות לצוואה, וכן, הוגש ערעור על פסק הדין, ניתן פסק דין שדחה את הערעור, כך שעסקינן בפסק דין חלוט (להלן: "פסקי הדין").
11. לאחר מות המנוח התקבלה אצל כלל בחודש אוגוסט 2014 בקשה למימוש זכויות מקרה פטירה מאת האח שלמה, וצוין כי המוטבים הינם מר שלמה והגב' אושרית.
- בסמוך למועד זה, נתקבלה אצל כלל בקשה למימוש זכויות – מקרה פטירה וכן תצהיר שארים מאלמנתו של המנוח, שציינה כי היא אלמנתו של המנוח, וכן ציינה את ילדיו של המנוח.
- בהמשך, התקבלה אצל כלל פנייתה של האלמנה מיום 21.08.2014, לפיה הוטל ביום 18.08.2014 עיקול בבית הדין הרבני על הפוליסה, ולפיכך, על כלל להימנע משחרור הכספים.
- בנוסף, ביום 24.08.2014 התקבלה אצל כלל פנייתה של האלמנה, במסגרתה התבקשה כלל לבחון את כל האופציות הקיימות על פי חוק פיצויי פיטורין או אופציה של קבלת קצבה חודשית בגובה 60% ממשכורתו של המנוח, כפי שמופיעה בנספח ברקת.
- בחודש מאי 2015 התקבלה אצל כלל פנייה מטעם הגב' אושרית, ונטען כי המנוח לפני מותו ביקש לשנות את המוטבים בפוליסה לגבי אושרית ולאח.
12. מכל מקום, התביעה הראשונה הוגשה במסגרת תא"ק 4114-06-15 על סך של 416,070 ₪, על ידי הגב' אושרית, (להלן: "התביעה הראשונה"). תביעה זו הוגשה כנגד הגב' הגר מדין, שהינה סוכנת הביטוח (להלן: "הגר" ו/או "סוכנת הביטוח") באמצעותה נעשו הפוליסות, וכן, כנגד כלל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

במסגרת הליך זה, טוענת אושרית כי המנוח, לפני מותו, ביקש לשנות את שמות המוטבים, ואכן שמות המוטבים שונו באופן שבו האח שלמה הינו המוטב לצורך תכנית ברקת, ושלצורך סכומי הריסק יש להשאיר את הגבי אושרית. לפיכך, לשיטתה מגיע לה **סכום הביטוח בגין הריסק**.

13. התביעה השנייה הוגשה במסגרת תא"ק 7848-08-15 (להלן: **"התביעה השנייה"**), אותו הגיש האח של המנוח, כנגד סוכנת הביטוח וכלל.

התביעה הוגשה על סך של 526,080 ₪, ונטען כי המנוח, לפני מותו, ביקש לשנות את שמות המוטבים בפוליסה משמה של הגבי אושרית לשמו של האח. יוצא אפוא, שמר שלמה טוען כי מגיע לו **סכום ביטוח הריסק לפי פרק ברקת** בסכום של 6,600 ₪ לחודש ממועד פטירת המנוח ולמשך 12 שנים.

14. התביעה השלישית הוגשה על ידי כלל, כטען ביניים (להלן: **"התביעה השלישית"** ו/או **"טען ביניים"**), כנגד הטוענים – מר שלמה, הגבי אושרית, דבורה, וכן בעניין ילדי המנוח, י. ו- מ. (להלן: **"ילדי המנוח ודבורה"**).

עניינו של טען הביניים הוא במחלוקת, אשר קמה בין הטוענים לבין עצמם ביחס לתשלום הסכומים על פי הפוליסה, בגין פטירתו של המנוח.

15. במסגרת ההליך הוגשו תצהירים מטעם הצדדים, והתנהל הליך שמיעת הראיות. העידו בפני – מר שלמה, הגבי אושרית, הגבי הגר, הגבי בתיה יעיש שלום, שהינה כאמור עובדת כלל (להלן: **"הגבי בתיה"**), המומחית מטעם בית המשפט, והגבי דבורה.

16. **לאור מהות הסכסוך – בית המשפט נדרש לשאלה המרכזית - מי מבין הצדדים זכאי לקבלת כספי הביטוח מכלל.**

17. נכון לחודש יוני 2014, סמוך למועד פטירת המנוח, סכום הביטוח למקרה מוות עמד על סך של 378,468 ₪. סכום זה כולל – ריסק, כספי פיצויים וכספי תגמולים, כאשר רכיבי הריסק והתגמולים אמורים להשתלם למוטב שבפוליסה, בעוד שרכיב הפיצויים אמור להשתלם לשארי המנוח, כמשמעות הגדרת שאירים בסעיף 5 לחוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג – 1963.

בעניין הפיצוי מכוח נספח "ברקת", סכום הפיצוי החודשי נכון לחודש יוני 2014 עמד על סך של 6,588 ₪. סכום זה אמור להשתלם למוטב החל מהחודש שלאחר הפטירה ועד לחודש נובמבר 2017, קרי – 12 השנים מתחילת הביטוח, שאז היה אמור להיות המנוח בן 65.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

בתמצית טענות הגב' אושרית ומר שלמה:

18. עניינה של התובענה בהכרעה בנוגע לרצונו האחרון של המנוח. האם ביקש להעניק את כספי הפוליסה לגב' אושרית, ואת נספח ברקת לאח שלמה, שיהיה נאמן עבור ילדיו, או לחילופין ביקש להעניק את כספי הביטוח לגב' דבורה.

19. ממכלול העדויות, הראיות, וקביעות שיפוטיות חלוטות, אין ולא יכול להיות שתהא מחלוקת ביחס לרצונו של המנוח. הגם שקיימת ראייה בכתב, קרי – מסמך חתום לשינוי מוטבים. אומנם הצוואה כשלעצמה אינה משנה את הזכויות הביטוחיות, אולם הצוואה מהווה ראייה מובהקת לרצונותיו של המנוח. לאחר חתימת המנוח על הפנייה הראשונה לשינוי מוטבים בפוליסה, ערך המנוח בסמוך צוואה, בה ביקש להוריש לגב' אושרית 75% ולילדיו 25% מרכושו. הצוואה קיבלה אישור ותוקף של שתי ערכאות שיפוטיות.

20. משידע המנוח שפוליסת הביטוח שונתה ביום 30.03.2014 פעל לשינוי צוואתו, כשבועיים לאחר מכן, כאשר רצונותיו בשני המסמכים זהים – להעניק את רכושו לגב' אושרית ולילדיו.

21. תצהיריהם ועדויותיהם של הגב' אושרית ומר שלמה מעידים על רצונו של המנוח בחייו. מדובר על עדויות ביחס לעובדות הידועות להם מידיעה אישית. מנגד, הגב' דבורה הייתה בנתק מוחלט מהמנוח, ממשפחתו, חבריו, והרבנים עמם נהג להתיעץ. יוצא אפוא, הגב' דבורה לא יכולה להעיד דבר בנוגע לאופן עריכת המסמכים, חתימתם או רצונו של המנוח.

מר שלמה תמך וסייע למנוח כל חייו, ואף העיד כי אין לו שום אינטרס בכספי המחלוקת. המסמך שבמחלוקת מבקש לגרוע ממנו פוליסה, ולהעבירה לגב' אושרית. ואילו הפנייה השנייה מבקשת להעביר לו את נספח ברקת, כנאמן לטובת ילדיו של המנוח. מה גם, יוער, האח שלמה הצהיר שנכח פיסית בעת עריכת הפנייה הראשונה וחתימת המנוח.

עדות הגב' הגר מלמדת כי המנוח התלבט ביחס לפוליסות, בין הגב' אושרית לבין האח.

22. יש לשלול את טענת הזיוף בנוגע לפנייה הראשונה. נכון הוא שמונתה מומחית מטעם בית המשפט, יחד עם זאת, במקרה זה הוכח כי עובדות שלא הובאו לידיעת המומחית, יש בהן כדי לשלול את תוקף חוות הדעת. המומחית אישרה שאין בחוות הדעת כל התייחסות לדבר מחלתו של המנוח בעת חתימתו על המסמך. יוצא אפוא, שדבר קיומה של המחלה והשפעתה על המנוח לא קיבלו כל ביטוי בחוות הדעת. כמו כן, המומחית אישרה בעדותה כי לא הייתה מודעת, בעת עריכת חוות הדעת, לדו"ח רפואי של המכון האונקולוגי מיום 17.04.2014 המלמד על חולשה ביד ורגל ימין, ונימול בהם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש.נ' מדין ואח'

המומחית שמה יהבה במסמך שסומן אצלה באות ב' 2 מיום 04.3.2014, כמסמך הסמוך למועד החתימה שבבדיקה. ברם, מדובר בחתימה על גבי טופס הסכמה לקבלת טיפול כימי, כלומר בטרם החל בטיפולי הקרנות, ואין התייחסות לכך שהמנוח סבל באותה עת מאותן תופעות שסבל בעת החתימה על הפנייה הראשונה. הניסיון לטעון שחתימתו של חולה סופני שאיבד תחושה בידיו תהא זהה לחתימתו כאשר הוא בריא, הינו הזוי.

ועוד, רק 4 מתוך 25 חתימות בחוות הדעת של המומחית הינן מהשנה האחרונה לחייו של המנוח, אף אחת מהן לא מאוחרת למועד החתימה לפנייה הראשונה. בהקשר זה יצוין כי קיימת צוואה מיום 13.04.2014, שחתימה זו כלל לא נבדקה.

בנוסף לאמור, המומחית נחשפה רק לחוות הדעת מטעם הגב' דבורה, ולא לחוות דעת מטעם התובעים.

23. אין היגיון בטענת הזיוף, לא בעיתוי ולא בבחינת האינטרס הרכושי. לוח הזמנים שולל טענת זיוף, מי שמבקש לזייף מסמך לשינוי פוליסה לא היה נוהג כפי שנהגו התובעים ולוקח סיכון בעודו של המנוח בחיים – באופן המאפשר בקלות רבה את בירור אמיתות המסמך.

אין חולק כי את הפנייה השנייה מיום 19.06.2014 ערכה וחתמה הגב' אושרית, בהתאם להנחייתו של המנוח. תוכנו של המסמך מעיד שהוא לא בא להוסיף זכויות לגב' אושרית, אלא בא לגרוע ממנה את הזכויות בפוליסת ברקת. כלומר, מדובר בהתנהלות המנוגדת לאינטרס הרכושי שלה. הגם שבית המשפט לענייני משפחה קבע שם, שפעלה בניגוד לאינטרס הרכושי שלה.

24. ניסיון לטעון לחוסר רלוונטיות של פסקי הדין עלול להוביל להכרעה עובדתית ומשפטית סותרת. צוואה שנערכה שבועיים לאחר המסמך שבמחלוקת, מהווה את הראיה הטובה ביותר לאומד דעתו של המנוח, ורצונו. בשעה שבמסגרת ההליך דן נטענו אותן הטענות שהועלו בפני בית המשפט לענייני משפחה, כגון "השפעה לא הוגנת של הגב' אושרית", "רצונותיו של המנוח", הרי שדווקא התעלמות מהקביעות החלוטות, עשויה להוביל להכרעות סותרות. ועוד, בית המשפט לענייני משפחה אמר דברו בנוגע לאמינותה ומהימנותה של הגב' אושרית, ומצא את עדותה שם, ללא דופי.

25. בהלכה שנקבעה בע"א 138/74 חסקין נ' חסקין, ל(2) 365, נקבע כי עיקר העיקרים הוא רצון המנוח.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

למקרא פסק הדין עולה כי הצוואה והעדויות שנשמעו שם, לא הותירו ספק בדבר רצונו של המנוח. כמו כן, יש להפנות גם לה"פ (ת"א) 175615/96 זיו אב נ' שמשון חברה לביטוח (נבו), 10.03.1997, שם נקבע כי רצון המנוח הוא עיקר העיקרים. המנוח רצה להדיר את הגב' דבורה מכלל נכסיו, לרבות פוליסת הביטוח.

26. לחילופין, ולמען הזהירות, ככל שבית המשפט יקבע, בכל הכבוד בשגגה, כי אין לכבד את רצון המנוח, על פי הוראות שינוי מוטבים, הרי שיש לקבוע כי הכספים שייכים לעיזבון ולא לגב' דבורה. הוראת סעיף 36 (ב) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973 (להלן: "חוק החוזים"), קובעת כי בעל פוליסה יכול להתנות שהכספים יהיו חלק מן העיזבון ויגיעו לעיזבון או מי ממנו, וזאת באמצעות הוראות בצוואתו. בענייננו, המנוח הורה בצוואתו אל כל רכושו, מכל מין וסוג שהוא לגב' אושרית וילדיו. בהקשר זה ראו בעמ' 8540/15 פלוני נ' פלונית (נבו), 27.01.2016, אשר קבע כי הוראות הצוואה גוברות על מינוי מוטב בפוליסת ביטוח חיים.

27. כלל מאשרת כי קיבלה את המסמך מיום 30.03.14, כאשר המנוח היה בחיים. מחובתה של כלל והגב' הגר לפנות למבוטח, להתריע על כך, ולברר עם המנוח בעודו בחיים. לו הן היו ממלאות את חובתן, ולא מתרשלות, התיק דן לא היה בא לעולם.

כפי שהוכח, כלל הודיעה למר שלמה שהוא המוטב בפוליסה (ת/1, ת/2). כלומר, בזמן אמת כלל קלטה את ההוראה לשינוי מוטבים, והחליפה אותם ללא כל הסתייגות.

הגב' הגר אישרה כי הגיעה לביתו של המנוח בשל העובדה שרצה לשנות את המוטב בפוליסה. העובדה שהגב' הגר לא ערכה כל תרשומת של הפגישה מגלה את גודל רשלנותה.

בתמצית טענות הגב' דבורה

28. השאלה היחידה העומדת במוקד הליך זה – האם הפניות לשינוי מוטבים שנשלחו לכלל, נחתמו על ידי המנוח, או לחילופין ניתנו על פי הרשאתו. שתי הפניות לא נחתמו על ידי המנוח, ולא נשלחו על דעתו. שתיהן לא עומדות בתנאים הנדרשים לשינוי מוטבים בפוליסות, והתובעים לא הרימו את הנטל להוכיח אחרת, להיפך, הוכח שהפניות זויפו.

29. הגב' הגר העידה כי התנהלותה של הגב' אושרית הייתה חריגה, ומלווה בשיחות טלפון רבות בדרישה לשנות את שם המוטב בפוליסה לשמה. הגב' הגר העידה כי המנוח התלבט בשאלה מי ידאג לילדיו טוב יותר. בסופה של הפגישה של הגב' הגר בבית המנוח, היא יצאה ללא הנחייה מהמנוח לשינוי מוטבים בפוליסה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

מכאן, רצונו של המנוח מעולם לא היה ברור, ועובדה שתשובה לא התקבלה מהמנוח. בפגישת המנוח עם הגב' הגר, המנוח לא ביקש לשנות את סעיף המוטבים.

עצם העובדה כי המנוח לא ביקש מהגב' הגר, בפגישתם, לשנות את סעיף המוטבים נותנת כי בתוך תוכו החלטתו התקבלה. הגב' אושרית ערכה, חתמה ושלחה שתי פניות לשינוי מוטבים ישירות לחברת הביטוח, ועקפה את סוכנת הביטוח.

האם בנסיבות אלו ניתן לומר שרצון המנוח היה שהמוטבת תהיה הגב' אושרית? שהרי, אם היה רוצה בכך, היה אומר זאת לגב' הגר.

יצוין, הפנייה הראשונה נכתבה בסוף חודש מרץ 2014, ואילו הגב' הגר העידה כי הגיעה לבית המנוח בחודש אפריל 2014, מכאן – המכתב נשלח לפני הפגישה.

30. בכל הנוגע לטענה ולחשש מהכרעה עובדתית ומשפטית סותרת, יובהר, שמבחינה עובדתית, בפסקי הדין לא נבחנו ולא הוכרעו הפניות לחברת הביטוח, ולא נבחנו המוטבים בפוליסות המנוח. וכן, מבחינה משפטית, אין כל רלוונטיות לצוואת המנוח, שעה שאינה כוללת בתוכה הוראה לעניין פוליסת הביטוח.

סעיף 36 (ב) לחוק החוזים אינו חל בענייננו, ועל פי הפסיקה בהעדר הוראה מפורשת במסגרת הצוואה, אין לכלול את קופת הגמל במסגרת העיזבון.

ועוד, הוראות הצוואה אינן משליכות על שם המוטבים בפוליסות.

יוער, טענותיה של הגב' דבורה לא נבחנו על ידי בית המשפט למשפחה מטעמים דיוניים ופרוצדוריאליים.

31. הפנייה הראשונה נשלחה לכאורה לכלל על ידי המנוח, בה ביקש לשנות את זהות המוטב בפוליסה מהאח שלמה לגב' אושרית. ברם, שלמה האח, מעולם לא היה רשום כמוטב, והדבר מלמד על זיוף הפנייה. המנוח כלל לא ידע על הפנייה הראשונה, ומכאן הטעות בזהות המוטבים.

32. לאחר קבלת חוות דעת מטעם הגב' אריאלי ומטעם מומחית בית המשפט, נמצא "בסבירות גבוהה" כי חתימת המנוח זויפה, רק אז הגב' אושרית נאלצה להודות כי היא זו שכתבה את הפנייה הראשונה בכתב ידה, ומר שלמה הודה כי שלח את הפנייה הראשונה לכלל.

33. לגרסת התובעים, הפנייה הראשונה נכתבה על ידי הגב' אושרית, אך נחתמה על ידי המנוח. יצוין, נתון זה הושמט מתגובת התובעים לטען הביניים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

34. ניסיונם העקר של התובעים לתקוף את חוות דעתה של המומחית נידון מראש לכישלון. יצוין, התובעים הגישו חוות דעת מטעמם, ובו נקבע כי לא ניתן לשלול שהחתימה שייכת למנוח, ושגם לא ניתן לשלול שהחתימה אינה של המנוח. התובעים לא זימנו את המומחה מטעמם לעדות.

המומחית מטעם בית המשפט העידה כי חתימת המנוח על גבי הפנייה הראשונה הינה חתימה רציפה, יפה ללא רעד המאפיין אדם חולה. הדבר מעיד על זיוף חתימת המנוח.

35. יש סתירות בעדויות התובעים לעניין הפנייה הראשונה. בגרסה הראשונה ציינו התובעים שהמנוח שלח את טופס הפנייה הראשונה לכלל, בעוד בתע"ר התברר כי היה זה האח. בנוסף, בתגובת התובעים בטען הביניים בחרו התובעים שלא לציין שהגב' אושרית היא זו שכתבה את הפנייה הראשונה, רק בעת חקירת הגב' אושרית בהליך שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה נאלצה הגב' אושרית להודות כי היא זו שכתבה את הפניות לכלל, ושהאח שלח את הפניות. זאת ועוד, בגרסתם השנייה של התובעים, "שיחת הטלפון" שערך לכאורה המנוח לגב' הגר נשמטה, שהרי הגב' הגר העידה כי שיחות הטלפון בעניין הפוליסה היו מהתובעים ולא מהמנוח.

36. הפנייה השנייה נשלחה לכלל ביום בו אושפז המנוח בבית חולים. במסגרת פנייה זו ביקש המנוח, לכאורה להוסיף את האח כמוטב לצורך כיסוי ברקת, ולצורך הריסק להשאיר את הגב' אושרית. פנייה זו פסולה, היא זויפה, נכתבה ונחתמה על ידי הגב' אושרית. נוכח הודאת התובעת בזיוף הפנייה השנייה, לא היה צורך בבדיקת מומחה. מה גם, הנה זה פלא כי ביום בו אושפז המנוח, מצאה לנכון התובעת לעסוק בפוליסות. גם ביחס לפנייה השנייה נפלו סתירות בגרסאות התובעים. על פי גרסתם הראשונה כפי שהובאה בטען הביניים, ביום 19.06.2014 ביקר האח אצל המנוח, זה האחרון ביקש ממנו לשמש אפוטרופוס לילדיו, האח הסכים ואז המנוח התקשר לגב' הגר בנוכחותו וביקש לשנות את שם המוטבת מהגב' אושרית לאח, והמכתב נשלח מיד לגב' הגר על ידי האח. בתע"ר מטעם התובעים, הודתה התובעת כי היא רשמה את הפנייה השנייה וחתמה עליה. בנוסף לכך, בתע"ר התובעים נשמטה "שיחת הטלפון" שנטען כי המנוח ערך עם הגב' הגר.

37. לעניין היאחזות התובעים במכתב ששלחה כלל לשלמה בחודש נובמבר 2018, יש להביא בחשבון את מכתב הביטול שנשלח מכלל, ואת עדותה של הגב' בתיה, לפיה מכתבים מעין דא יוצאים באופן אוטומטי.

38. על פי הפסיקה, שעה שקיימת מחלוקת באשר לחתימת המנוח על גבי טופסי הפניות לשינוי מוטבים, אין רלוונטיות להתחקות אחר הכוונה האמתית של המנוח. בהעדר חתימה, אין מסמך ואין פרשנות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

הלכת חסיקין אינה חלה בענייננו, הואיל ושם לא התעוררה מחלוקת באשר לחתימת המנוח. הגם ששם נקבע כי אין בעל חייב לזון את גרושתו, ובענייננו הגב' דבורה והמנוח היו נשואים. ועוד, בענייננו הגב' דבורה שמה נקבע במפורש כמוטבת. כמו כן, נקבע בפסיקה, שכאשר לא ניתן לקבוע בוודאות מה היה אומד דעתו של המנוח, על חברת ביטוח להעביר את הכספים למוטבים הנקובים בשמם. עיקרון יסוד הוא שבית המשפט אינו כותב חוזה לצדדים. בנוסף, בע"א 5027/90 ד"ר חיים מילטשיין נ' שמעון אנקווה, מז (3) 560, נקבע כי הוראות לשינוי מוטבים חייבות להינתן בחייו של נותן ההוראה, וחייבות להגיע לידי חברת הביטוח בחייו של המבוטח.

בתמצית טענות כלל וסוכנת הביטוח:

39. לכלל אין כל אינטרס בזהות המוטבים שיקבלו את תגמולי הביטוח בסופו של יום. כלל שבה וחזרה על בקשתה, במסגרת ההליך, כי היא וסוכנת הביטוח תשוחררנה כנגד הפקדת הכספים בקופת בית משפט, אולם בקשה זו לא נענתה.

40. יובהר, בכתבי הטענות הועלו מספר טענות כנגד כלל וסוכנת הביטוח, טענות לא ברורות.

הגב' אושרית טוענת כי סוכנת הביטוח משקרת ללא הרף, ומנסה להתחמק מהעברת הפוליסה עד כדי חשד למעילה בכספי התובעת. בכתב התביעה של האח נטען כי בהתכתבות עם סוכנת הביטוח הובטח לו כי עניין העברת המוטבים ממר שלמה לגב' אושרית בטיפול, אולם בפועל הדבר לא נעשה על ידי סוכנת הביטוח. כמו כן, נטען, שהיא משקרת ומנסה להתחמק מהעברת הפוליסה, עד כדי חשד למעילה. מדובר בטענות שאינן ברורות שנטענו בעלמא, ללא כל ביסוס.

באשר לכלל, הועלתה טענה בכתבי הטענות שכלל לא שילמה לתובעים את תגמולי הביטוח, וטענה שמוטל עיקול על הכספים. בתצהיריהם טענות אלה נזנחו. ברם, בסיכומים נזכרו התובעים להעלות טענות כנגד כלל וסוכנת הביטוח. בין היתר, נטען כי כלל וסוכנת הביטוח לא עשו דבר עם מכתב הפנייה הראשון, שמחובתן היה לפנות למנוח, להתריע על הפנייה שנתקבלה, אולם כלל טוענת היום כי לא קיבלה מכתב לשינוי המוטבים מהגב' דבורה לאח. עוד נטען כי כלל הודיעה למר שלמה שהוא המוטב בפוליסה – טענה זו אינה נכונה.

עוד נטען כי סוכנת הביטוח התרשלה עת לא ערכה תרשומות של הפגישה עם המנוח, ושלא נערך בירור בזמן אמת ביחס למסמכים שהמנוח היה בחיים. מכאן, שכלל וסוכנת הביטוח התרשלו ו"תרמו" תרומה מכרעת להיווצרות המחלוקת נשוא ההליך, ועל כן האחריות מוטלת לפתחן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

כלל וסוכנת הביטוח מתנגדות לטענות המועלות לראשונה על ידי התובעים, המהוות הרחבת חזית אסורה.

41. התובעים הגישו את התובענות בסדר דין מקוצר, ככל הנראה בשל היתרונות הגלומים לשיטתם בפרוצדורה זו. עתה, מעלים את טענת הרשלנות, שאינה כשירה להתברר בהליך שכזה.

42. סוכנת הביטוח העידה כי פגשה את המנוח בחודש אפריל 2014, ובמעמד הפגישה התלבט המנוח את מי לרשום כמוטב. וכן, העידה כי המנוח היה במצב קשה, חלש ומבולבל. בנסיבות אלה אין כל בסיס לטענה כי היה על כלל וסוכנת הביטוח לברר מה רצונו האמתי.

43. הגם, שסוכנת הביטוח העידה כי ניסיונה לברר מה רצונו האמיתי, לא צלח, שהרי המנוח היה נתון לחסדיה של הגב' אושרית, והציגה אותו כמו "אדם שנחטף".

מכל מקום, התנהלות סוכנת הביטוח הייתה ללא דופי.

44. כלל מעולם לא קיבלה הודעה לפיה עליה לשנות את המוטב בפוליסה מגב' דבורה, למר שלמה. כך שלא ברור מה הייתה אמורה כלל לעשות עם שינוי מוטבים, שאינו תואם את מצב הפוליסה.

לא הוכח שכלל הודיע למר שלמה כי הוא המוטב בפוליסה, כפי שעולה מהמסמכים, מתחילת הדרך טענה כלל כי אין בתיקה כל פנייה לשינוי מוטב מהגב' דבורה למר שלמה.

45. יתרה מכך, לא משנה כיצד כלל הייתה פועלת, היא הייתה נחשפת לתביעה של מי מהצדדים. בתקופה קצרה נתקבלו הוראות סותרות הן מהתובעים והן מהגב' דבורה.

46. במידה ובית המשפט לא יקבל את טענת הרחבת החזית, כלל וסוכנת הביטוח תטענה כי גרסתה של סוכנת הביטוח לא נסתרה.

לא הוכח כי הפניות לשינוי מוטבים התקבלו אצל סוכנת הביטוח, והתובעים לא הצליחו להמציא כל אסמכתא לשליחת המכתבים לסוכנת הביטוח. בעניין זה קיימת סתירה בין הנטען בתגובה לטען הביניים, ממנה עולה כי המנוח היה זה ששלח את הפנייה הראשונה לכלל, ואילו בתע"ר ובחקירה נטען כי האח הוא זה ששלח את המכתב.

47. באשר למסמכים ת/1 ו- ת/2 כלל הבהירה במכתב מחודש ינואר 2019 כי המכתב שנשלח ביום 14.11.2019 למר שלמה, נשלח עקב טעות משרדית, ושהיא תפעל בהתאם לכל צו שיפוטי שיקבע את הזכאים לכספים שנצברו למנוח בפוליסה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

48. במידה ובית משפט ימצא לנכון לחייבה בהפרשי הצמדה וריבית הרי שאלה אמורים להיות מחושבים החל מחודש לאחר ההודעה על מועד הפטירה (9/14) ועד לחודש 10/15, שאז הוגש טען הביניים. כלל ביקשה לא פעם להפקיד את הכספים בקופת בית המשפט והתובעים התנגדו לכך.

בתמצית תשובת התובעים:

49. ממכלול העדויות, ראיות וקביעות שיפוטיות חלוטות, אין ולא יכול שתהא מחלוקת ביחס לרצונו של המנוח. הצוואה מהווה ראיה מובהקת לרצונותיו, המנוח רצה להדיר את הגב' דבורה מכלל נכסיו, לרבות פוליסת הביטוח. המנוח עשה כן בצוואתו והן באמצעות שינוי המוטבים בפוליסה.

50. באשר להוראה לשינוי מוטבים, האח שלמה הצהיר ביחס לפנייה הראשונה כי הוא נכח פיסית בעת עריכת במסמך וחתימתו של המנוח, הוא הצהיר על רצונותיו של המנוח. עובדות אלו לא נסתרו.

יש חוסר היגיון בזיוף הפנייה הראשונה.

51. לגבי חוות הדעת מטעם מומחית בית המשפט, הוכח כי עובדות שלא הובאו לידיעתה, יש בהן כדי לשלול את חוות דעתה.

52. כאשר יש מחלוקת בנוגע לתוקף מסמך או פרשנותו, נדרש בית המשפט לאומד דעת הצדדים, ואין מחלוקת שהצוואה שנערכה שבועיים ימים לאחר הפנייה הראשונה, מהווה את הראיה הטובה ביותר לאומד דעתו ורצונו של המנוח.

53. התעלמות מקביעות חלוטות עשויה להוביל להכרעות סותרות. העובדה שהמנוח לא הושפע לרעה מהגב' אושרית היא קביעה חלוטה. הקביעה כי המנוח רצה להוריש את רכושו לגב' אושרית, היא קביעה חלוטה. העובדה כי המנוח היה כשיר לקבל החלטה היא קביעה חלוטה. יודגש, הגב' דבורה הותירה את המנוח נשוי לה, בניגוד לרצונו.

54. **בהלכת חסקין** נקבע כי אין לקיים את הפוליסה, בשל כך שהדבר נוגד את רצון המנוח. בענייננו לא רק שניתנה הוראה לשינוי מוטבים, אלא גם קיימת צוואה מפורשת לטובת הגב' אושרית.

55. באשר לטענה בדבר סתירות כביכול בין כתבי הטענות לתצהירים, יאמר כי לא נמצאה כל סתירה בגרסת התובעים, לא בכתבי הטענות ולא בתצהירים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

56. לחילופין, יש לקבוע כי הכספים שייכים לעיזבון, ולא לגב' דבורה.

דיון והכרעה:

57. בית המשפט ביושבו על המדוכה שואל את עצמו מספר שאלות, והשאלה הראשונה – מי זכאי לכספי הפוליסה, ולנספח ברקת – האם הגב' דבורה שהייתה המוטבת הרשומה, או האם הגב' אושרית והאח שלמה, בעקבות הפניות לשינוי מוטבים. שאלה זו מעוררת שאלות נוספות – האם הפנייה הראשונה זויפה, או שבעצם היא חתימת המנוח; מה היה רצון המנוח, והאם יש חשיבות לרצון המנוח בנסיבות העניין, גם אם ייקבע כי הפניות זויפו; האם הצוואה משליכה באשר לכספי הפוליסה; מה המשמעות וההשלכות של הקביעות השיפוטיות על ההליך שבפניי.

על שאלות אלה ואחרות, אדון בהמשך.

אקדים ואומר, שלאחר ששמעתי את טענות הצדדים, העדויות, ועיינתי בראיות בראי ההליך והפסיקה, הגעתי לכלל מסקנה כי הגב' דבורה היא המוטבת בפוליסה, ולהלן נימוקיי.

58. לאור חשיבות שתי הפניות מושא הדיון, אביא תוכן.

הפנייה הראשונה הינה מיום 30.03.2014:

"לכבוד
הגר מדין
סוכנת הביטוח
חברת כלל

הנידון: שינוי מוטב בביטוחי חיים
של יעקב ...

הנני מבקש לשנות את מוטב לביטוחי החיים
שלי, משלמה שמחה...
להעביר לאושרית ... – ת.ז. ....
הביטוחים כוללים ביטוח ברקת
וביטוח חיים

ו/או כל ביטוח נוסף שקיים בביטוחים
שלי.
"...

(נספח 3 לתצהיר התובעת).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

הפנייה השנייה הינה מיום 19.06.2014 :

"לכבוד
כלל חברה לביטוח
מאת: יעקב בר שלום ת.ז. ...

הנידון: פוליסת ביטוח בשם ברקת
מס' פוליסה – 9108036
נא לשנות/להוסיף את המוטב בפוליסה זו
על שם אח שלי – שלמה ...
מס' ת.ז.: ...
לצורך תוכנית ברקת.
לצורך סכומי הריסק להשאיר את
המוטבה – אושרית ...
מס' ת.ז.: ...
"..."

(נספח 5 לתצהיר התובעת).

59. התובעים שמים יתבססו בטענה כי רצונו של המנוח היה להדיר את הגב' דבורה מכל רכושו. לשיטתם, מכלול הראיות, העדויות, וקביעות שיפוטיות חלוטות, מעידים על רצונו של המנוח. הצוואה (נספח 4 לתצהיר התובעת), לה התנגדה הגב' דבורה, ובגינה התנהלו הליכים משפטיים שאישרו את תוקפה של הצוואה, מהווה ראיה מובהקת לרצונותיו של המנוח מה ייעשה ברכושו. לנתון זה מתווספות הפניות של המנוח לכלל, לשינוי המוטבים בפוליסה. וכן, תצהיריהם ועדויותיהם של הגב' אושרית ומר שלמה מעידים על רצון המנוח בחייו.

מנגד, עיקר טענתה של הגב' דבורה הינה, כי הפניות לכלל זויפו, לא נחתמו על ידי המנוח, ולא נשלחו על דעתו ו/או בהרשאתו. לשיטתה, שתי הפניות לא עומדות בתנאים הנדרשים לשינוי מוטבים בפוליסה, והתובעים לא הרימו את הנטל להוכיח אחרת. מהעדויות והראיות עולה כי הפניות נכתבו ונחתמו על ידי הגב' אושרית.

כלל מצדה טוענת כי אין לה כל אינטרס בזהות המוטבים שיקבלו את תגמולי הביטוח בסופו של יום. כמו כן, כלל וסוכנת הביטוח העלו את הטענה להרחבת חזית אסורה, ומציינות כי בתצהירי התובעים לא הועלתה טענה כנגד הנתבעות, וטענות שהיו נזנחו, והועלו אך בסיכומים. לגופו של עניין, לשיטתן, סוכנת הביטוח פעלה ללא דופי, וכלל לא הודיעה למר שלמה כי הוא המוטב בפוליסה, הואיל ואין כל פנייה אצל כלל לשינוי המוטבת דבורה למר שלמה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש.נ' מדין ואח'

60. לאור האמור, תחילה יש לבחון את שתי הפניות שבפניי לכלל, ולדון בשאלה הראשונה האם הפנייה הראשונה זויפה, אם לאו, והאם יש לנתון זה רלוונטיות בהקשר לרצון המנוח בחייו.

כפי שהערתי כבר ברקע הדברים, הואיל והתעוררה מחלוקת באשר לחתימת המנוח על הפניות מושא ההליך, מונתה המומחית לזיהוי כתב יד, בניגוד לרצון התובעים, הגב' טלי חגג' רוקח מטעם בית המשפט בעניין זה. במסגרת החלטת המינוי מיום 26.05.2016, ציינתי כי לא שמעתי מפי התובעים ו/או בא כוחם, האם הפניות נכתבו על ידי הגב' אושרית, אם לאו. כל שנאמר, שאין בכך רלוונטיות, ברם - בית המשפט סבר אחרת. כמו כן, בהחלטה מיום 04.07.2016, הבהרתי כי על המומחית לבחון את שתי הפניות - את החתימות על גביהן, ואת כתיבת הפניות עצמן.

וישאל השואל – מדוע במעמד הדיון הראשון לא נאמר כי הגב' אושרית היא זו אשר כתבה את שתי הפניות לכלל, והיא זו אשר חתמה על הפנייה השנייה?

כמו כן, התובעים לא ציינו נתונים אלה בתגובתם לטען הביניים שהוגש על ידי כלל. נתונים אלה הובאו לידיעת בית המשפט בשלב מאוחר של ההליך, אשר בעקבות כך ניתנה החלטה מיום 02.08.2016, אשר הורתה למומחית לבחון אך את שאלת חתימת הפנייה הראשונה מיום 30.03.2014.

לטעמי – התנהלות מעין דא מטעם הגב' אושרית, מעוררת תהיות.

מהאמור, למדים אנו שאין חולק כי הפנייה השנייה נכתבה ונחתמה על ידי הגב' אושרית, אך יש חולק באשר לחתימה על גבי הפנייה הראשונה, האם היא זויפה?

האם החתימה על גבי הפנייה לכלל מיום 30.03.2014 זויפה? מה משמעותה של הפנייה השנייה מיום 19.06.2014?

61. כאמור, בהליך זה מונתה מומחית מטעם בית המשפט, על מנת שתיבחן שאלת הזיוף על גבי הפנייה הראשונה מיום 30.03.2014. המומחית הגישה חוות דעת מטעמה ביום 03.08.2016, אשר קבעה כי קיימת סבירות גבוהה לפיה המנוח לא חתם על הפנייה הראשונה.

62. בקליפת אגוז, הפסיקה הכירה במעמדו של "מומחה מטעם בית המשפט" כמעמד מיוחד; גם אם ברור ש"המילה האחרונה" היא מילתו של בית המשפט, עדיין, ככלל, הנטייה תהיה שלא לסטות מחוות דעתו של מומחה מטעם בית המשפט, בהיעדר טעות בולטת בחוות דעתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

בית המשפט העליון פסק, בע"א 293/88 חברת יצחק ניימן להשכרה בע"מ נ' רבי (פורסם בנבו, 31.12.88) (בפסקה 4 לפסק הדין) כי:

"משממנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית משפט נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת.

אכן עד מומחה כמוהו ככל עד – שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו מומחה כדי להגביל שיקול דעתו של בית המשפט. אך כאמור, לא ייטה בית המשפט לסטות מחוות דעתו של המומחה בהעדר נימוקים כבדי משקל שיניעוהו לעשות כן".

63. בית המשפט שב וחזר על הכלל האמור בעניין שנדון בע"א 2099/08 עיריית אשקלון נ' תשלו"ז השקעות והחזקות בע"מ (נבו, 28.10.2010). נקבע, שיש להניח - משהחליט בית המשפט למנות מומחה מטעמו, כדי שיביא בפני בית המשפט נתונים מקצועיים רלבנטיים להכרעה בסכסוך שלפניו, יאמץ הוא את ממצאי המומחה, בהעדר סיבה משמעותית ובולטת שלא לעשות כן.

באותו עניין נקבע גם, שהיקף התערבותה של ערכאת הערעור בפסק דינה של הערכאה הדיונית, המתבסס על חוות דעתו של מומחה מטעם בית המשפט – מצומצם הוא (ראו פסקה 22 לפסק הדין דברים ברוח דומה נאמרו בע"א 9323/04 מיצר לפיתוח בע"מ נ' שותפות בנין 17 (נבו, 23.07.2006). ראו גם: ע"א 5509/09 עבדל קאדר ואח' נ. מסארווה ואח' (נבו, 23.02.2014) פסקה 14 לפסק דינה של כב' השופטת א. חיות, והאסמכתאות הרבות הנוספות הנזכרות שם).

ומן ההלכה למעשה –

64. התובעים מודעים למשקל שבתי המשפט נוהגים ליתן לחוות דעת מומחה מטעם בית משפט, יחד עם זאת, טוענים כי עובדות שלא הובאו לידיעת המומחית, יש בהן כדי לשלול את תוקף חוות הדעת. לשיטתם, המומחית אישרה שלא התייחסה בחוות דעתה לדבר מחלתו של המנוח בעת חתימתו על הפנייה הראשונה. וכן, המומחית אישרה שלא הייתה מודעת לדו"ח רפואי מיום 17.04.2014 בעניינו של המנוח, לפיה יש החמרה בחולשת יד ימין ורגל ימין, ונימול בהם (נספח 2 לחו"ד מומחה התובעים יונתן נפתלי).

בהקשר זה אציין, כי המומחית העידה כי חתימת המנוח על גבי הפנייה הראשונה הינה חתימה רציפה, יפה ללא רעד (פרוטוקול מיום 15.01.2019 עמ' 39 שורות 19-25).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

ללמדך – החתימה על גבי הפנייה הראשונה מלמדת שהחותם היה איש בריא. שכן, לו היה חותם המנוח בעצמו, שעל פי הדו"ח הרפואי יש לו חולשה ביד ימין, ונימול בהם, המומחית הייתה צריכה להבחין ברעד בחתימה.

סבורה אני, שמצב דברים זה מאשש דווקא את גרסת הגב' דבורה, לפיה עסקינן בחתימה מזויפת.

65. התובעים טוענים כי המומחית בחנה ארבע מתוך 25 חתימות מהשנה האחרונה לחייו של המנוח, אף אחת מהן לא מאוחרת למועד החתימה על הפנייה, הגם שהחתימה על הצוואה לא נבחנה כלל. וכן, מציינים כי לא נבחנה החתימה שבמקור.

לדידי, אין ממש בטענת התובעים כדי לתקוף את חוות הדעת, הגם שהתובעים בחרו שלא להעביר למומחית את מסמכי המקור בזמן אמת, ובהקשר זה, אין להם להלין, אלא על עצמם.

66. לא זו אף זו, המסקנה של המומחית מטעם בית המשפט עולה בקנה אחד עם חוות דעתה של הגב' פנינה אריאלי מטעם הגב' דבורה, הקובעת שחתימת המנוח על גבי הפנייה הראשונה זויפה בסבירות גבוהה. ועוד, מחוות הדעת שהגישו התובעים נקבע שלא ניתן לשלול שהחתימה שייכת למנוח, מכאן - שלא ניתן לשלול שהחתימה אינה של המנוח.

67. טענות התובעים כי אין היגיון בטענת הזיוף לא בעיתוי ולא בבחינת האינטרס הרכושי, גם באלה לדידי, אין ממש.

נכון הוא שהפנייה השנייה גורעת מהגב' אושרית זכויות בפוליסה, יחד עם זאת יש לציין כי הפנייה הראשונה מקנה לה זכויות בפוליסה.

68. מעבר לאמור, יצוין כי הפנייה הראשונה מורה על שינוי המוטב משלמה לגב' אושרית, ברם באותה העת הגב' דבורה הייתה מוטבת, ולא האח שלמה. דומני, שלו היה רוצה המנוח לשנות את המוטבת, הוא עצמו היה יודע נתון בסיסי זה.

69. לאור האמור, לאחר שעיינתי בחוות הדעת של המומחית ושמעתי את עדותה, השתכנעתי לקבל את חוות דעת שהונה בפניי, מטעם מומחית בית המשפט, ולקבוע כי החתימה על גבי הפנייה הראשונה זויפה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

70. לגבי הפנייה השנייה כפי שכבר הוברר לעיל, הגב' אושרית היא זו אשר כתבה אותה, וחתמה עליה, מבלי לציין זאת בגוף הפנייה. כלומר, ניתן לומר בצורה שלא משתמעת לשני פנים, כי הפנייה השנייה זויפה. למיותר לציין, שגם התנהלות מעין דא מעלה תהיות באשר לרצונו של המנוח.

71. דומני, שהגב' אושרית לא הייתה אמורה להיות שותפה כלל בהליך של שינוי המוטבים. ושאל שוב השואל – כיצד "נהנה" שותף למסמך מעין דא?!

72. התובעים מבקשים להדגיש שגם אם הפנייה השנייה נכתבה על ידי הגב' אושרית, בעצם זה היה רצונו של המנוח.

ביני לביני – משאין חתימה על גבי פנייה/בקשה לשינוי מוטבים מטעם בעל הפוליסה, אין די בהתחקות אחר רצונו של המנוח. תוצאה אחרת חוטאת למצב לאשורו, ואף מביאה למצב בלתי הגיוני, ראו והשוו תא (כ"ס) 38010-05-11 דורית ברוך נ' נכסי כלל חברה לביטוח בע"מ פסקה 45 [פורסם בנבן].

יתרה מכך, לאחר שעיינתי בהלכת חסקין, סבורה אני שהמקרה שם הינו שונה, הואיל ושם לא התעוררה המחלוקת בכל הנוגע לחתימת המנוח.

בעניינינו, כאמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי המנוח לא חתם על שתי הפניות. יתרה מכך, המנוח גם לא חתם על טופס שינוי מוטבים לטובת האח, והאלמנה נותרה כמוטב. הכיצד יכולים התובעים לשנות "מוטב" אשר לא היה קיים מלכתחילה?

יוצא אפוא, משאין חתימה, אין ממש בהתחקות אחר כוונת המנוח, שהרי החתימה באה לבטא את רצון המנוח. עם זאת, על מנת להפיס את דעתו של הקורא, ראיתי לנכון לברר בעניינינו גם את רצון המנוח בחייו, בנוגע לפוליסות הביטוח.

רצון המנוח בחייו, בנוגע לפוליסה

73. לשיטת התובעים, צוואת המנוח מהווה ראייה מובהקת לרצונותיו, ואומד דעתו של המנוח. הצוואה קיבלה אישור ותוקף של שתי ערכאות שיפוטיות, מכאן – גם פסקי הדין מהווים ראייה ועדות לרצונותיו של המנוח ביחס לרכושו. רצונו של המנוח היה להדיר את הגב' דבורה מכל רכושו. לשיטתם, הפניות של המנוח לכלל לשינוי מוטבים בפוליסה, וכן, תצהיריהם ועדויותיהם של הגב' אושרית ומר שלמה, מעידים על רצון המנוח בחייו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

מנגד, טוענת הגב' דבורה כי הפניות לכלל זויפו, לא נחתמו על ידי המנוח, ולא נשלחו על דעתו ו/או בהרשאתו. לשיטתה, שתי הפניות לא עומדות בתנאים הנדרשים לשינוי מוטבים בפוליסה, והתובעים לא הרימו את הנטל להוכיח אחרת. מהעדויות והראיות עולה כי הפניות נכתבו ונחתמו על ידי הגב' אושרית, וסוכנת הביטוח מאששת את טענותיה של הגב' דבורה.

לשיטתן של כלל וסוכנת הביטוח, זו האחרונה פעלה ללא דופי, וכלל לא הודיעה למר שלמה כי הוא המוטב בפוליסה, הואיל ואין כל פנייה אצל כלל לשינוי המוטבת דבורה למר שלמה.

74. מר שלמה הצהיר כי היה ידוע לו רצונו של המנוח, שהגב' דבורה לא תקבל את רכושו ו/או את כספי הביטוח (סעיף 16 לתצהירו). גם הגב' אושרית הצהירה כי המנוח ביקש להוריש לה את כל רכושו, וחפץ להדיר את הגב' דבורה מכלל נכסיו (סעיף 13 לתצהירה).

75. עיננו הרואות, שהפנייה הראשונה הייתה לסוכנת הביטוח, ושם נתבקשה לשנות את המוטב משלמה לאושרית. סוכנת הביטוח הצהירה כי זכורה לה פנייה של הגב' אושרית במהלך שנת 2014 לשינוי המוטב בפוליסה (סעיף 6 לתצהירה).

76. התובעים שמים יתבם בעדותה של סוכנת הביטוח, לפיה המנוח התלבט ביחס לפוליסות שבמחלוקת, והתלבטות הייתה בין הגב' אושרית, לבין האח שלמה, ומכאן, ניתן ללמוד כי המנוח לא התכוון להשאיר את הגב' דבורה כמוטבת.

77. הגב' דבורה שמה יתבה בטענה כי סוכנת הביטוח לא קיבלה הוראה מפורשת מהמנוח לשינוי המוטבים בפוליסה.

78. זה המקום להפנות לעדותה של סוכנת הביטוח, שאמרה כי רוב הפניות של הגב' אושרית, אליה היו בעניין שינוי המוטבים, והבהירה :

"זו הסיבה האחת והיחידה שנסעתי אל יעקב כדי לשמוע את זה מפיו, זה נשמע לי מאוד מוזר שאדם הודל (צ"ל הולך טעות במקור) למות וגברת זרה, אני לא מכירה, מבקשת ממני לא פעם ולא פעמיים לשנות את המוטב ושהיא תהיה המוטבת, קצת הגדלתי ראש ונסעתי לשם".
(פרוטוקול מיום 14.01.2019 עמ' 39 שורות 25-27).

שנתבקשה בחקירתה להסביר את נהלי העבודה בנוגע לשינוי מוטב, השיבה :

"ת. אני צריכה לקבל את המכתב חתום על ידו ואני מדגישה על ידו, ובדרך כלל... בעצם תמיד אני מדברת לוודא שזה מה שהוא רוצה. ההוראה הזאת תמיד ניתנת על ידו בלבד ולא על ידי אנשים אחרים..."
(שם, עמ' 40 שורות 10-12).

...

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

ש. אז ווידאת עם יעקב שזה היה רצונו?
ת. בפגישה הייתה התלבטות לגבי רצונו הוא בדקות הספורות שיצא לי להיות איתו לבד, כשאושרית שנכנסה למטבח שאלתי אותו מה אתה רוצה והוא בקושי דיבר, והוא רצה להעביר את זה למישהו שהוא סומך עליו שידאג לילדיו. לשאלת בית המשפט אם רצה לשנות את הקיים, אני משיבה שהוא רצה לשנות אבל אני יכולה להעיד שהוא היה מאוד מבולבל".
(שם, שורות 17-21).

79. ובהמשך עדותה אמרה לגבי הגב' אושרית:

"... אני יכולה לומר מההתרשמות שלי שהיא אומנם סעדה אותו אבל הוא היה ב-100% נתון לחסדיה. הייתה סיטואציה מאוד בעייתית. כמו אדם שנחטף".
(שם, עמ' 43 שורות 16-18).

80. ערה אני לכך, שסוכנת הביטוח התרשמה כי המנוח רוצה לשנות את המוטבים, אך באותה מידה ערה אני לכך, שהעידה כי המנוח היה מאוד מבולבל, ואף נתון לחסדיה של הגב' אושרית. מה גם, שעיקר העיקרים, העידה כי הפגישה בביתו של המנוח הסתיימה בכך שעליו להחליט מי יהיה המוטב, ובסופו של יום, הוא לא נתן הוראה מפורשת לגבי שינוי מוטבים (שם, עמ' 43).

יוצא אפוא, כי המנוח לא קיבל החלטה, ולא נתן הוראה לשנות את שמות המוטבים.

רוצה לומר – המוטבת דבורה, נשארה במעמדה, ללא שינוי.

81. טענת התובעים לפיה, משידע המנוח שפוליסת הביטוח שלו שונתה ביום 30.03.2014 פעל לשינוי צוואתו כשבועיים לאחר מכן, לא הוכחה.

82. התובעים מבקשים לבסס את גרסתם על הוראת צוואת המנוח, ולהסיק מהחלטות חלוטות כי רצונו של המנוח היה לשנות המוטבים, כאמור בפניות שהובאו לעיל. הגם, שהתובעים חוששים מהכרעה עובדתית ומשפטית סותרת.

בהקשר זה, סבורה אני שבפסקי הדין שניתנו, לא נבחנו ולא הוכרעו הפניות מושא הליך זה, בכל הנוגע לשאלת המוטבים בפוליסות. כמו כן, פסקי הדין נסובו סביב צוואת המנוח, ויש לזכור שצוואה כשלעצמה אין בה דווקא כדי לשנות את הזכויות הביטוחיות, ואדון על כך בהמשך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

האם כספי הפוליסה הם חלק מן העיזבון על פי הוראות הצוואה?

83. לחילופין, טענו התובעים, שככל שבית המשפט יקבע שאין לקבל את שינוי המוטבים, הרי שיש לקבוע כי הכספים שייכים לעיזבון, ולא לגב' דבורה. **סעיף 147 לחוק הירושה** קובע כי תשלומים על פי חוזה ביטוח, אינם חלק מעיזבונו של אדם. אך יש להחיל בענייננו את הוראת **סעיף 36(ב) לחוק החוזים**, המאפשר לבעל פוליסה להתנות שהכספים יהיו חלק מן העיזבון ויגיעו לעיזבון, וזאת באמצעות הוראות הצוואה.

84. **סעיף 36 (ב) לחוק החוזים קובע בזו הלשון:**

"בחיוב שיש לקיימו עקב מותו של אדם - על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה - רשאי הנושה, בהודעה לחייב או בצוואה שהודעה עליה ניתנה לחייב, לבטל את זכותו של המוטב או להעמיד במקומו מוטב אחר, אף אחרי שנודע למוטב על זכותו."

85. בענייננו, התובעים מפנים לנוסח הצוואה:

"אני מצווה בזה כי כל רכושי, מכל סוג ומין שהוא, הן הרכוש שיש לי כיום והן הרכוש שיהיה לי בעתיד, יתחלק כדלקמן:
א. רבע מכל רכושי יתחלק, בחלקים שווים, בין שני בני...
ב. שלושה-רבעים מכל רכושי תירש אושרית...
..."

86. לשיטת התובעים, מנוסח הצוואה עולה כי המנוח הורה גם בצוואתו שהגב' דבורה לא תקבל דבר מנכסיו.

87. עינינו הרואות כי הצוואה מנוסחת באופן גורף, ובעיקר – כוללני. פוליסת הביטוח לא צוינה בה במפורש. הגם, שלא ניתן לקבוע, כפי שבואר לעיל, כי המנוח נתן הוראה מפורשת לשינוי מוטבים, ולשלול את זכותה של הגב' דבורה בכספים.

88. נכון הוא שבין המנוח לבין הגב' דבורה היה סכסוך, אך בית המשפט בשתי ערכאות קבע כי לא נפל פגם ממשי בכושרו המנטאלי או הקוגניטיבי של המנוח, באופן שעשוי היה למנוע ממנו לפעול. מכאן – ניתן לומר, שהיה באפשרות המנוח לבקש, במסגרת הצוואה, "ברחל בתך הקטנה" לשנות את המוטבים.

89. יפים לעניינו הדברים שנאמרו על ידי כב' השופט הנדל בעמ 1471/15 פלוני נ' פלונית [פורסם **בנבו**]:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

"הנה כי כן, קביעת בית המשפט קמא בכל הנוגע לרצון המנוח ולכוונתו בעת כתיבת הצוואה – שרירה וקיימת. עולה ממנה כי אין ראיה כנדרש שהמנוח התכוון לשלול מן המשיבה את הזכות ליהנות מכספי הפוליסה. לאחר עיון בחומר לא מצאתי כי יש עילה או הצדקה להתערב בקביעה זו.

כאמור, הראיות מטבען אינן כוללות את עדות המנוח. הניסיון המשפטי מלמד כי העדים בתיק מעין זה יהיו בעצמם צדדים קרובים, ובעלי אינטרסים ומניעים מורכבים. הם ניזונים גם מהבנת אופי המנוח וכוונותיו. הבנה זו עשויה להיות מדויקת, אך עשויה גם שלא להיות מדויקת. השאלה היא על מי מונח הנטל. אפשרות אחת היא שעל המנוח לכתוב סעיף שלילי בצוואה – דהיינו על אלו נכסים היא איננה חלה. אפשרות אחרת היא שעל המנוח לכתוב בצוואה סעיף חיובי, דהיינו להבהיר על אלו נכסים הצוואה חלה. בעיניי, נסיבות תיק זה מלמדות כי הדרישה לניסוח חיובי - עדיפה. זאת בשל שילובם של ארבעה נימוקים עיקריים.

ראשית, לשון פוליסת הביטוח. עולה ממנה שניתן לשנות את זהות המוטב, אך לא התבאר כיצד מתבצע שינוי זה. לאמור, אין הכרח שבתחרות בין הפוליסה לצוואה – ידו של המסמך האחרון תמיד תהא על העליונה. שנית, צדק פורמאלי. נראה כי נכון לדרוש מהמצווה לכתוב על דרך החיוב את אשר הוא חפץ לעשות עם כל אחד מנכסיו. כך, למשל, עליו לפרש מה רצונו שייעשה בקשר לפוליסות הביטוח שרכש בחייו. שלישית, שיקולי מדיניות. כפי שהובהר, יש חשיבות עליונה לכיבוד רצון המנוח. זאת תוך מתן משקל לכוונתו בעת כתיבת הצוואה, בעודו בחיים. רביעית, מסורת הפסיקה. כפי שצוין לעיל, בית משפט זה הבהיר את הצורך בהתייחסות ברורה ומפורשת בצוואה לחסכונות ארוכי-הטווח של המצווה. אזכור כללי וסתמי איננו מספיק. אין די בו כשלעצמו כדי לבטל הוראה מפורשת שנכתבה בפוליסת הביטוח".

90. לאור האמור, דין טענת התובעים, גם בהקשר זה להידחות.

טענות התובעים כלפי כלל וסוכנת הביטוח

91. התובעים מציינים כי כלל מאשרת שקיבלה את הפנייה הראשונה, כאשר המנוח היה בחיים. מכאן – חובתה של כלל וסוכנת הביטוח היה לפנות למבוטח, קרי – למנוח, להתריע על כך ולברר עמו, בעודו בחיים. לא זו אף זו, טוענים התובעים כי לו הן היו ממלאות אחר חובתן, ולא מתרשלות, התיק דנא לא היה בא לעולם.

מנגד, כלל וסוכנת הביטוח, לאורך כל הדרך, מבקשות להדוף את טענות התובעים, ואף העלו טעה בדבר הרחבת חזית אסורה.

92. מעיון בחומר הראיות, ושמיעת העדויות, התובעים לא הציגו כל אסמכתא המאששת את הטענה כי סוכנת הביטוח קיבלה את הפניות לשינוי מוטבים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

93. ועוד, כעולה מעדותה של סוכנת הביטוח, היא זאת אשר יזמה פגישה בביתו של המנוח, כדי לברר מה רצונו באשר למוטבים בפוליסות, וזאת בעקבות טלפונים שקיבלה מהגב' אושרית.

לטעמי, התנהלות סוכנת הביטוח, כפי שהובאה בפניי, ומצאה ביטויה לעיל, הייתה ללא כל דופי.

94. יתרה מכך, יש לזכור כי אין כל פנייה מטעם המנוח לכלל, וכן אין בתיק של כלל הפנייה לשינוי המוטבת דבורה, למר שלמה. וישאל שוב השואל – מדוע בעל הפוליסה לא הוציא מכתב מטעמו לשינוי המוטבים מהגב' דבורה לאח שלמה, וזאת טרם הפנייה הראשונה, אשר ביקשה לשנות מוטבים מהאח שלמה לגב' אושרית.

95. התובעים מבקשים לטעון כ"מוצאי שלל רב" כי המסמך ת/1, שהינו מכתב למר שלמה שנשלח ביום 14.11.2018, מעיד כי שלמה הוא המוטב.

נכון הוא, שב- ת/1 נשלח המכתב למר שלמה, ושם נאמר כי האח שלמה הוא המוטב, יחד עם זאת לא ניתן להתעלם מעדותה של הגב' בתיה, שהעידה כי מכתבים כגון דא נשלחו באופן אוטומטי, וזאת עקב טעות. ואכן, ב- ת/2 ניתן להיווכח כי כלל שלחה לתובעים מכתב נוסף, בו הודיעה כי עקב טעות משרדית נשלח אליהם ת/1.

בנסיבות אלה, בראי ההליך, בכללותו, כפי שהדבר מצא ביטוי במסגרת הדיון, ראיתי לנכון לאמץ את טענות כלל.

96. משנדחו טענות התובעים כלפי סוכנת הביטוח וכלל, לכאורה מתייחר הצורך לדון בהרחבת חזית שהועלתה על ידם. עם זאת, אציין כי בנסיבות העניין, אין נפקות ממשית לטענות התובעים, מה היה קורה אילו כלל הייתה נוהגת באופן אחר. המדובר בהשערות ובדברים שלא באו אל העולם. כמו כן, משבחרו התובעים להגיש תביעתם על דרך של סדר דין מקוצר, אין להם על מה להלין בעניין.

סוף דבר:

97. לאור המקובץ לעיל הגעתי לכלל מסקנה כי הגב' דבורה היא המוטבת, ומכאן – רכיבי ה"ריסק" והתגמולים אמורים להשתלם למוטב שבפוליסה, ואילו רכיב הפיצויים אמור להשתלם לשאיירי המנוח. כמו כן, זכאית הגב' דבורה גם לנספח ברקת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 4114-06-15 ש. נ' מדין ואח'
ה"פ 35648-10-15 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' ב.ש ואח'
ת"א 7848-08-15 ש. נ' מדין ואח'

לפיכך, חברת כלל תעביר את כספי הפוליסות כאמור, לגבי דבורה, ולבניה, תוך 30 ימים.

בנסיבות העניין, משלא הופקדו הכספים האמורים בקופת בית המשפט, ולמרות זאת, ראיתי לנכון לקבוע כי לסכומים אלה יתווספו הפרשי הצמדה וריבית כחוק. העדר פסיקת ריבית והצמדה כחוק, במקום בו הכספים היו בחזקת כלל, וגם אם היו מופקדים בבית המשפט, מהווה עשיית עושר ולא במשפט, ומשכך, ראוי לפסוק את הסכום בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

98. ניתן בזאת צו גודר, לפיו הטוענים ו/או כל הבאים מכוחם לא יוכלו לתבוע מכלל ו/או מסוכנת הביטוח סכום כלשהו בכל הקשור לתגמולי הביטוח שמכוח הפוליסות בגין פטירת המנוח, וזאת לאחר תשלומם.

99. לאור התוצאה יישאו התובעים בתשלום הוצאות לגבי דבורה בסך של 10,000 ₪, ושכ"ט עו"ד בסך של 80,000 ₪, וכך יישאו בהוצאות בסך של 10,000 ₪ לטובת סוכנת הביטוח וכלל, ובשכ"ט עו"ד בסך של 80,000 ₪.

הסכומים הכוללים ישולמו תוך 30 ימים.

המזכירות תמציא את פסק-הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ט תשרי תש"פ, 28 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.

נאוה ברורמן, שופטת